

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3508/2022
14.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Чедомир Кокановић, адвокат из ..., против тужених Адвокатске коморе Србије и Адвокатске коморе Београда, оба са седиштем у Београду, чији је заједнички пуномоћник Јасмина В. Милутиновић, адвокат из ..., ради утврђења дискриминације и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3136/21 од 27.10.2021. године, у седници одржаној 14.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3136/21 од 27.10.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 57/20 од 11.03.2021. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да су тужене Адвокатска комора Србије и Адвокатска комора Београда дискриминаторски поступале због тешког облика дискриминације вршењем дискриминације од стране органа јавне власти и у поступку пред органима јавне власти, и то тако што је тужена Адвокатска комора Србије донела Одлуку о трошковима уписа и накнадама приликом уписа у именик адвокатских приправника, именик заједничких адвокатских канцеларија и именик адвокатских орачких друштава од 22.06.2014. године, а Управни одбор тужене Адвокатске коморе Србије препоруку од 22.06.2014. године, те је тужена Адвокатска комора Београда на основу такве препоруке донела Одлуку 18.05.2016. године о мерилима и критеријумима за делимично ослобађање трошкова уписа у именик адвоката кандидата из реда адвокатских приправника, којим одлукама је утврђена различита висина трошкова уписа у именик адвоката за различите категорије кандидата, а затим је првотужена Адвокатска комора Београда спровела наведене акте према тужиоцу, чиме је извршена дискриминација на основу личних својстава кандидата за упис у именик адвоката који су провели целокупан приправнички стаж у статусу адвокатских приправника и адвокатских приправника волонтера, па и тужиоца, али су захтев за упис у именик адвоката поднели више од годину дана од истека приправничке вежбе. Ставом другим изреке одбијен је

тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужене да му на име накнаде материјалне штете солидарно исплате износ од 412.924,75 динара, са законском затазном каматом од 11.04.2019. године до исплате. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 49.558,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3136/21 од 27.10.2021. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду ПП 57/20 од 11.03.2021. године. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. истог закона, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био члан адвокатске коморе Црне Горе у периоду од 2007. године до 08.04.2019. године, када је на лични захтев брисан из именика адвоката Адвокатске коморе Црне Горе и уписан у именик адвоката тужене Адвокатске коморе Београд. Пре уписа у Адвокатску комору Београд, тужилац је на име трошкова уписа у именик адвоката платио износ од 471.914,00 динара. Тужбени захтев је заснован на тврдњи да су тужени Одлукама од 22.06.2014. године и 18.05.2016. године и препоруком од 22.06.2014. године, утврдили различиту висину трошкова уписа у именик адвоката за различите категорије кандидата, с обзиром да су адвокатски приправници који су захтев за упис поднели у року од годину дана од истека адвокатске приправничке службе стављени у повољнији положај, чиме је извршена дискриминација адвокатских приправника, па и тужиоца, који су захтев за упис поднели више од годину дана након истека приправничке вежбе.

Одлуком Уставног суда I Уо бр. 684/2012 од 20.02.2014. године, објављеном у Службеном гласнику РС бр. 54/2014 од 20.05.2014. године, утврђено је да одредбе чл. 1. и 2. Одлуке Управног одбора Адвокатске коморе Србије о утврђивању висине трошкова уписа у именик адвоката, именик заједничких адвокатских канцеларија и именик адвокатских ортачких друштава (Одлука број 789-3/2012 од 18.05.2012. године), није у сагласности са Уставом и законом. Уставни суд је у одлуци утврдио да се оспореним одредбама, којима је утврђена висина трошкова уписа у именик адвоката само за кандидате који се у именик уписују из реда адвокатских приправника и адвокатских приправника волонетера, који су у овом статусу провели целокупан приправнички стаж у износу од 500 евра, крши начело забране дискриминације утврђено чланом 21. Устава.

По доношењу одлуке Уставног суда, Управни одбор тужене Адвокатске коморе Србије је 22.06.2014. године донео Одлуку о трошковима и накнадама приликом уписа у именик адвоката, именик адвокатских приправника и именик заједничких адвокатских канцеларија и именик адвокатских ортачких друштава. Том одлуком у члану 1. прописано је да су трошкови уписа у именик адвоката: једнократна накнада за стечена добра Адвокатске коморе Србије и адвокатских комора у њеном саставу и једнократна накнада за обављање послова из члана 8. Статута Адвокатске коморе Србије. Одлуком у члану 2. прописано је да трошкови уписа из члана 1. став 1. исте одлуке износе 4000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан уплате, од чега накнада за стечена добра износи 3.500 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан уплате, док накнада за обављање послова из Статута износи 500 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан уплате. Чланом 14. Одлуке прописано је да Управни одбор адвокатске коморе у саставу

Адвокатске коморе Србије који доноси одлуку о упису у именик адвоката на захтев кандидата, може донети одлуку о ослобађању дела трошкова уписа у адвокатску комору. Управни одбор Адвокатске коморе Србије је истог дана - 22.06.2014. године донео и препоруку да Управни одбор адвокатских комора у њеном саставу донесу појединачне одлуке о ослобађању дела трошкова уписа кандидата за упис у именик адвоката, одређујући адвокатске приправника као лица који имају право да им адвокатска комора умањи трошкови уписа, као и услове које адвокатски приправник треба да испуни да би добио олакшицу у виду умањења трошкова уписа.

Тужена Адвокатска комора Београд је на основу одлуке и препоруке Адвокатске коморе Србије дана 18.05.2016. године, донела појединачну Одлуку о мерилима и критеријумима за делимично ослобађање трошкова уписа у именик адвоката кандидата из реда адвокатских приправника. Том Одлуком је прописано да кандидат који подноси захтев за упис у именик адвоката из реда адвокатских приправника може поднети захтев за делимично ослобађање од трошкова уписа који износе 4.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан уплате у складу са Одлуком Адвокатске коморе Србије од 22.06.2014. године (члан 1.). Кандидат може да буде ослобођен од плаћања трошкова уписа, и то дела трошкова уписа на име накнаде за стечена добра тужених, који је одлуком Адвокатске коморе Србије од 22.06.2014. године утврђен у износу од 3.500 евра. Услови за умањење трошкова су: да је кандидат био уписан у именик адвокатских приправника у трајању од најмање две године; да захтев поднесе најкасније у року од једне године по престанку приправничке вежбе која траје четири године сагласно члану 61. став 1. Закона о адвокатури; да је измирио све доспеле обавезе према Адвокатској комори у којој је обављао приправничку службу; и да за време трајања приправничке службе, као и након престанка статуса адвокатског приправника, није засновао радни однос, о чему је дужан да поднесе захтев (члан 2. Одлуке).

Уставни суд Републике Србије је донео решење Уо 104/15 од 15.10.2020. године, којим је одбацио иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба чл. 1. и 14. Одлуке Управног одбора Адвокатске коморе Србије од 22.06.2014. године о трошковима и накнадама приликом уписа у именик адвоката, именик адвокатских приправника, именик заједничких адвокатских канцеларија и именик адвокатских ортачких друштава. Уставни суд је утврдио да је висина трошкова за упис у именик адвоката јасно прописана, на основу утврђених објективних критеријума, који су јавно објављени и једнаки за све, те да у конкретном случају начело забране дискриминације из члана 21. Устава РС и гарантованог једнаког положаја на тржишту из члана 84. Устава РС, није повређено.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право налазећи да у поступању тужених није било дискриминаторског понашања у односу на тужиоца. Наиме, Одлука Адвокатске коморе Републике Србије од 22.06.2014. године о трошковима и накнадама приликом уписа у именик адвоката, именик адвокатских приправника, именик заједничких адвокатских канцеларија, именик адвокатских ортачких друштава Адвокатске коморе Републике Србије, није оцењена неуставном и незаконитом у поступку пред Уставним судом. На основу те Одлуке и препоруке Адвокатске коморе Србије је Адвокатска комора Београд донела појединачну Одлуку од 18.05.2016. године, као и решење о упису тужиоца у именик адвоката од 11.04.2019. године. Сходно томе, актима тужених начело забране дискриминације из члана 21. Устава РС и гарантованог једнаког положаја на тржишту из члана 84. Устава РС, није повређено. Имајући у виду одредбе чл. 2, 3, 8. и 14. Закона о забрани дискриминације, судови су оценили да у радњама тужених нема елемената дискриминације према тужиоцу, посебно што тужилац није

указао на неко своје лично својство које је поступањем тужених угрожено. Стога је одбијен тужбени захтев за утврђење дискриминације и накнаду штете због дискриминације. Такође, судови су оценили да позивање тужиоца на одлуку Уставног суда Уо 684/2012 од 20.02.2014. године није од утицаја, јер су по доношењу те одлуке Уставног суда, тужени донели Одлуке од 22.06.2014. године и 18.05.2016. године, а законитост тих одлука и њихова неусаглашеност са уставом и законом није утврђена у прописаном поступку пред Уставним судом.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је у побијаним нижестепеним пресудама примењено материјално право када је одбијен тужбени захтев за утврђење дискриминације и накнаду штете због дискриминације.

Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС“ број 22/09), прописано је да изрази „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“ означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе као и чланове њихових породица, или њима блиских лица на отворен или прикривен начин, а које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним односно претпостављеним личним својствима.

Одредбом члана 4. наведеног закона прописано је да су сви једнаки и да уживају једнак положај и једнаку правну заштиту, без обзира на лична својства, те да је свако дужан да поштује начело једнакости, односно забрану дискриминације. Одредбом члана 5. Закона, прописано је да су облици дискриминације непосредна и посредна дискриминација, као и повреда начела једнаких права и обавеза, позивање на одговорност, удруживање ради вршења дискриминације, говор мржње и узнемиравајуће и понижавајуће поступање. Непосредна дискриминација према члану 6. наведеног закона, постоји уколико се лице или група лица због њиховог личног својства, у истој или сличаној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај.

Одредбом члана 13. став 1. тачка 2. истог Закона је као тежи облик дискриминације прописано пропагирање или вршење дискриминације од стране органа јавне власти или у поступцима пред органима јавне власти.

Одредбом члана 65. Закона о адвокатури, прописано је да Адвокатска комора Србије и Адвокатске коморе у њеном саставу, имају јавна овлашћења у односу на одређивање висине трошкова уписа у именик адвоката.

Чланом 14. Статута Адвокатске коморе Србије, прописано је да у органе адвокатске коморе Србије спада и Управни одбор, а из одредаба чл. 31. и 33. наведеног статута, произлази да је Управни одбор овлашћен да утврђује висину трошкова уписа у именик адвоката.

Тужени су у вршењу јавних овлашћења, одлукама од 22.06.2014. године и 18.05.2016. године прописали исте трошкове уписа за све кандидате, као и могућност умањења трошкова за поједине кандидате – адвокатске приправнике. Дакле, умањење трошкова уписа за стечена добра адвокатских комора, прописано је као изузетак и олакшица за адвокатске приправнике, који су поднели захтев за умањење трошкова у року од једне године од истека адвокатске приправничке вежбе. Тиме није извршена радња дискриминације према тужиоцу, јер тужилац и лица која имају олакшицу у виду

умањења трошкова уписа у адвокатску комору нису у истој ни сличној чињеничној и правној ситуацији, с обзиром на то да тужилац није адвокатски приправник, док су лица којима је призната олакшица адвокатски приправници који су у року поднели захтев за умањење трошкова уписа. Осим тога, тужилац не наводи лично својство због којег сматра да је приликом уписа у адвокатску комору имао неравноправан третман у односу на лица за која тврди да су имала бољи положај.

Како из утврђеног чињеничног стања произилази да су тужени законито поступали, те да тужилац није био у истој ни сличној чињенично и правној ситуацији као лица у односу на која тврди да је дискриминисан, никако се не може сматрати дискриминацијом тужених према тужиоцу околност да је тужилац упис у Адвокатску комору платио у пуном износу, док су други адвокати ослобођени од плаћања трошкова уписа. Стога Врховни касациони суд налази да је побијаном одлуком правилно примењено материјално право када је одлучено о тужбеном захтеву.

Суд је ценио и наводе ревизије, па је нашао да су исти неосновани.

Суштина дискриминације јесте разлика у поступању којим су подвргнути одређени појединци. Међутим, када према неком лицу носиоци јавног овлашћења поступају у складу са законом, као у овом случају, што произлази из члана 137. став 2. и члана 198. Устава Републике Србије, као и члана 65. став 1. Закона о адвокатури, па то лице тврди да је дискриминисано само зато што има и других лица која су у другачијем статусу, а признат им је другачији и бољи третман, не постоји дискриминација. Оцена уставности и законитости аката које доносе носиоци јавних овлашћења је у надлежности Управног суда и Уставног суда.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић